

МАРСИАНСКА КРЪВ

Алън М. Стийл

НАЙ-ОПАСНИЯТ ЧОВЕК НА МАРС БЕ ОМАР АЛ-БАЗ, а когато го видях за първи път, той повръщаше на космодрума Рио Зефирия.

Това се случва по-често, отколкото бихте предположили. Пристигащите на това място за пръв път дори не подозират колко рядка е околната атмосфера. Студът е друга голяма изненада за тях, но съм чувал, че атмосферното налягане е сходно с това във високите части на Хималаите. И ето, те слизаха в колона по рампата на локалната совалка, пристигнала от междинната станция на Деймос, и ако спускането дотук не ги бе накарало да драйфат, то недостигът на кислород, главоболието и гаденето, които вървят с височинната болест, сто на сто щяха да го сторят.

Не можех да зная със сигурност, че сгънатиет на две господин на средна възраст, който се бе заел така усърдно с повръщане, е доктор Ал-Баз, но имах подобно предчувствие; единствен той сред пътниците в совалката имаше ориенталски черти. С нищо не можех да му помогна, така че търпеливо изчаках отвъд ограничителната верига, докато към него се насочи една от бордовите стюардеси. Д-р Ал-Баз я отпъди с ръка – „не ми трябва никаква помощ, благодаря“. Изправи се, извади кърпичка от джоба на палтото си и обърса уста, след което отново хвана дръжката на чантата с колелца, която бе пуснал на земята при стомашния бунт. Добре, че не беше напълно безпомощен.

Влезе в чакалнята с последните пътници. Премина чертата, спря, огледа се и забеляза картончето, което държах. Мимолетна усмивка на облекчение и докторът ме приближи.

– Казвам се Омар ал-Баз – съобщи той с протегната ръка. – А вие трябва да сте господин Рамзи.

– Да, вашият гид. Наричайте ме Джим. – Не бях въодушевен от идеята да стисна ръка, която току-що е бърсала уста, оляла с бълвоч чистия като в аптека бетон на пода. Затова посегнах да поема сака му.

– Мога да се справя и сам – заяви гостът и не даде да го освободя от чантата. – Но ще съм благодарен, ако се погрижите за останалия ми багаж.

– Разбира се, бъдете спокоен. – Не ми плащаше да му слугувам и ако бе някой от тъпите туристи, каквито се бяха оказвали предишни мои клиенти, щях да го оставя сам да си мъкне нещата. Само че вече започвах да харесвам този тип: едва подкарал петдесетте, суховат, но с намек за коремче, с чорлава черна коса и сребро около слепоочията. Носеше кръгли очила и леко напомняше арабски вариант на Граучо Маркс с гъстите мустаци под орлов нос. Омар ал-Баз не можеше да бъде нищо друго, освен онова, което бе в действителност: американски професор с египетски произход от Аризонския университет.

Поведох го през огромната чакалня, като заобикалях туристи и бизнесмени, също слезли от следобедната совалка в три часа.

– Сам ли пътувате, или има някой с вас?

– За съжаление идвам сам. Университетът отпусна командировъчни само за един човек, макар да поисках помощник от последния курс. – Смръщи чело. – Това може да затрудни работата ми, но се надявам задачата да се окаже достатъчно лесна, за да я изпълня самостоятелно.

Имах съвършено бегла представа относно мотивите му да ме наеме за свой водач, само че данданията и блъсканицата в терминала бяха толкова непоносими, че всякакъв разговор ставаше немислим. Транспортната лента започна да бълва багажа на пътниците, но доктор Ал-Баз не си направи труда да търси куфари и сакове заедно с чакащата тълпа. Той решително се насочи право към багажното гише на ПанМарс, където представи шепя багажни отрязъци. Започнах да съжалявам за великодушното си предложение, когато от една странична врата се показва транспортна количка. Върху нея бяха натрупани пет-шест алуминиеви кутии; дори при марсианската гравитация никоя от тях не бе достатъчно малка, за да я нося едновременно с друга.

– Не може да е истина – измърморих аз.

– Много съжалявам, но за работата, която предстои, ми трябва специално оборудване. – Подписа някакъв формуляр и пак се обърна към мен: – Ами... дали разполагате с превозно средство, за да стигне всичко това до хотела, или ще трябва да взема такси?

Огледах алуминиевата камара и прецених, че не е чак дотам огромна, та да не мога да я натикам в задната част на джипа. Двата подкарахме количката към мястото, където бях паркирал, точно пред цен-

тралния вход, и съумяхме да завържем здраво целия багаж с помощта на еластични колани. Д-р Ал-Баз зае мястото на пътника и остави сака на пода между краката си.

– Най-напред в хотела, нали? – попитах аз, щом седнах зад волана.

– Да, ако обичате... а след това не бих отказал едно питие. – Забелязал изпитателния ми поглед, той се усмихна с разбиране, преди да отговори: – Не, не съм предан последовател на Пророка.

– Радвам се да го чуя. – Все повече ми харесваше; нямам никакво доверие на хора, които не са склонни да изпият една бира с мен. Запаших и отлеших гумите от бордюра. – Значи искате да посетите туземно селище – така пише в имейла ви. Все още ли имате подобно желание?

– Да, имам. – Поколеба се. – Но след като вече се познаваме, мисля, че почтеността налага да съобщя още нещо: с това моите намерения не се изчерпват. Задачата ми тук включва нещо повече от запознаване с местното население.

– Тоест? Какво още желаете?

Той впери поглед в очите ми над рамките на очилата.

– Кръв от марсианец.

Като дете един от любимите ми филми беше *Война на световите* – версията от 1953-та, завършена около дванайсет години преди първото близко проучване на Марс. Още тогава хората знаеха, че условията там са сходни със земните; спектроскопите установиха наличие на кислород и азот в атмосферата, а мощни телескопи откриха морета и канали. Само че преди кацането на Арес I през 1977 година, никой не можеше да каже със сигурност дали планетата е населена, което даде огромна свобода на Джордж Пал и неговия снимачен екип при изобразяване на марсианците.

Както и да е. Има една сцена от филма, когато Джийн Бари и Ан Робинсън отиват в Лос Анджелис, след като се измъкват от срутената селска къща, в която са се оказали затворени от извънземни нашественици. Бари се среща със свои колеги учени, за да им покаже повредено око-камера, което е успял да изтръгне в схватката с нападателите. То е загънато в шала на Ан Робинсън, зацапан с кървав съсирек, след като Джийн цапардосва някакво зелено изродче с парче тръба.

– А това тук – заявява мелодраматично той, докато показва шала на другите учени – е кръв от марсианец!

Винаги съм харесвал тази сцена. Така че, когато д-р Ал-Баз произнесе почти същите думи, веднага ми хрумна дали не се прави на тарикат с тази реплика от класическия филм, за който предполага, че е гледан от повечето колонисти. Само че нито намигна, нито пусна иронична усмивка. Доколкото можех да преценя, беше си напълно сериозен.

Реших да изчакам с коментара, докато седнем на чашка. Затова прехапах език и продължих към Рио Зефирия. Резервацията на професора бе за „Джон Картър Казино Ризорт“, разположен близо до плажа на Маре Сиренум. В това няма нищо изненадващо: най-прочутият хотел в Рио, предпочитан от повечето туристи. Когато го строили, творчеството на Едгар Райс Бъроуз изживявало своя ренесанс и някой решил, че *Принцесата на Марс* и продълженията на тази книга предоставят подходяща тематична основа за обзавеждане на тукашно казино. От тогава насетне това е мястото, за което се сещат всички, които мечтаят да посетят Марс.

Тяхна си работа, но що се отнася до мен, всеки път, когато минавам край хотела, ми идва да запратя един камък в позлатените стъкла на витрините му. Това е десететажен паметник на всяка глупост, сътворена от човека от пристигането му тук до наши дни. И след като аз, роден и израснал на тази планета, изпитвам подобни желания, можете да си представите какво биха казали по същия повод *шатаните*... стига да приближат достатъчно, за да го видят.

Трудно бе да се прецени реакцията на д-р Ал-Баз, когато спряхме пред входа на хотела. Вече бях успял да установя, че обичайното му изражение е невъзмутимо. Но когато пиколото започна да развързва багажа му и да го товари върху хотелска количка, погледът на професора се насочи към входната врата. Портриерът бе тъмнокож и висок малко над два метра. Облечен в туземен бурнус, на пояса му висеше сабя в ножница.

Д-р Ал-Баз се вторачи в него.

– Не е марсианец, нали?

– Не и докато играеше център за Сините дяволи. – Д-р Ал-Баз вдигна вежда и се усмихна. – Казва се Тито Джоунс, баскетболна звезда в колежа Дюк... поне преди да пристигне тук. – Поклатих глава. – Горкият. Така и не разбра защо казиното го е наело за своя знаменитост, докато не го издокараха в тия одежди.

Д-р Ал-Баз загуби интерес.

– Надявах се да се окаже марсианец – промълви тихо той. – Това би улеснило нещата.

– Никой от тях не би се подложил на подобно унижение тук... или където и да било в близост до колониите. – Тръгнах след пиколото към въртящата се врата. – Между другото... не им викаме „марсианци“. Предпочитаме „туземци“.

– Ще го имам предвид. А как се наричат самите мар... туземци?

– Наричат се *шатани*... което означава „хора“ на техния език. – Не изчаках задаването на неизбежния следващ въпрос и добавих: – За нас използват думата *нашатан* или „не-хора“, но това е само в случай, че искат да се покажат любезни. Наричат ни с най-различни думи, повечето от тях абсолютно безобразни.

Професорът кимна и помълча известно време.

Аризонският университет може и да се бе поскъпил за още един билет до Марс, но пък в замяна бе резервирал двустаен апартамент. След като пиколото разтовари количката и ни остави сами, д-р Ал-Баз обясни, че ще използва голямото помещение, което бе оборудвано и с бар, за нуждите на импровизираната лаборатория, която възнамерявал да организира. Не се захвана веднага с разопаковане на багажа – готов бил за обещаното от мен питие. Така че заряхме всичко в хотелската стая и взехме асансьора за обратен курс.

Хотелският бар се намира в казиното, но идеята да си пия питието в заведение, където барманът е маскиран като барзумски пълковник, а сервитьорките са издокарани като надути с хелий принцеси, никак не ми допада. „Джон Картър“ е единственото място на Марс, където могат да се видят подобни образи; никой – стига да си е с акъла – не би излязъл пред хора с толкова оскъдно облекло дори в разгара на лятото. Върнахме се при джипа и напуснах плажната ивица, за да се отправя към старата, рядко посещавана от туристи част на града.

На около три пресечки от моето жилище има приятна кръчма. Все още бе късен следобед, така че не беше претъпкана. Помещението бе сумрачно и смълчано, идеално за приказка. Собственикът ме знаеше и донесе кана тъмна бира още щом седнахме с професора край маса в дъното на заведението.

– Внимавайте с това тук – предупредих доктор Ал-Баз, когато налях бира във висока чаша и я бутнах към него. – Докато не сте се аклиматизирали, може бързо да ви хване.

– Ще се възползвам от съвета ви. – Професорът отпи предпазливо и се усмихна. – Добра е. Всъщност е по-добра, отколкото очаквах. Местно производство ли е?

– Кехлибар от град Хелас. Или си мислите, че караме бира чак от Земята? – Имахме по-важни въпроси за обсъждане, затова смених темата: – Какво искате да кажете с тази марсианска кръв? Когато се свързахте с мен, пожелахте единствено да видите туземно селище.

Д-р Ал-Баз замълча за момент. Опипваше столчето на чашата, въртеше го напред-назад между пръстите си.

– Ако ви бях казал цялата истина – най-последно признанието си той, – можехте да откажете да ме закарате. А препоръките ви са много впечатляващи. Доколкото разбрах, не само сте роден тук, но родителите ви са сред първите заселници.

– Изненадан съм, че го знаете. Трябва да сте разговаряли с мой предишен клиент.

– Спомняте ли си Йън Хорнър, антрополога от Кеймбридж? – Помня го, разбира се, макар и не с добри чувства; д-р Хорнър ме бе наел като гид, но ако се вярваше на казаното от него, той знаеше за Марс много повече от мен. Кимнах, но не споделих мнението си за антрополога. – Той е мой приятел – продължи докторът. – Или поне човек, с когото общувам на професионална основа.

– Значи и вие сте антрополог.

– Не съм. – Отпи от бирата. – Биолог изследовател... астробиолог, ако трябва да бъдем точни. Проучвам извънземни форми на живот. До този момент по-голямата част от работата ми бе свързана с Венера, така че на Марс съм за първи път. Разбира се, Венера е много по-различна. Нейният планетен океан е твърде интересен, обаче...

– Професоре, не искам да бъда невъзпитан, но дайте да се върнем към въпроса: кажете ми за какво ви е кръв от... – мътните да го вземат, едва не ме накара да го кажа на глас! – ... туземец?

Професорът се облегна назад и сплете пръсти върху плота на масата.

– Господин Рамзи...

– Джим, моля.

– Джим, запознат ли сте с хипотезата за панспермията? Идеята, че земният живот има извънземни корени; че може би е пренесен от друго място някъде из космоса?

– Не. Никога не съм чувал подобно нещо. Предполагам, че когато казвате „някъде“, имате предвид тук.

– Именно. Имам предвид Марс. – Чукна силно с пръст по масата. – Не сте ли се запитвали поради каква причина се наблюдава толкова голя-

ма прилика между хората и марсианските туземци? Как така двете раси са сходни наглед, след като се развиват на повече от седемдесет милиона километра една от друга?

– Паралелна еволюция.

– Да, това са ви казали в училище, предполагам. Обичайното обяснение гласи, че условията на двете планети са подобни, поради което еволюцията в двата свята поема по горе-долу един и същ път, като разликата се състои в това, че марсианците... простете, туземците са по-високи заради по-ниското атмосферно налягане, че метаболизмът им е ускорен във връзка с по-ниските температури, че са с по-тъмна кожа, защото озоновият слой е по-тънък, и така нататък и така нататък. Тази теория се радва на най-широко признание, понеже единствена изглежда да съответства на фактите.

– И аз така знам.

– Е, приятелю, всичко, което знаете, е погрешно. – Докторът мигом разтърси глава, сякаш притеснен от неволния изблик на арогантност. – Съжالياвам. Не исках да прозвучи назидателно. Само че аз и неколцина колеги застъпваме гледище, според което приликите между *Homo sapiens* и *Homo artesian* не могат да се обяснят единствено с еволюцията. Ние смятаме за възможно между двете раси да съществува генетична връзка, а животът на Земята... и по-точно човешкият... да е възникнал на Марс.

Д-р Ал-Баз замълча; остави ми време да осмисля чутото. И аз го осмислих. Тоя да не е изкукуруигал, казах си наум.

– Добре. – Помъчих се да избегна усмивката. – Да приемем, че е вярно. Какво ви кара да мислите така?

Професорът вдигна показалец във въздуха.

– Първо, геологическата структура на голям брой намерени на Земята метеорити е идентична с тази на взети от повърхността на Марс проби. Съществува теория, съгласно която някъде в далечното минало тук е произтекъл катаклизъм... експлозия с чудовищна мощ, вероятно изригване на Дедалия или някой друг от големите вулкани в района на Албус... и в резултат от това в космоса е изхвърлено голямо количество маса. Части от нея достигат като метеорити повърхността на Земята, която тогава също е още в младенческа възраст. Възможно е тези метеорити да съдържат органични молекули, които посяват на новото място живот, какъвто преди това не е съществувал.

Сега вдигна още един пръст.

– Второ... когато секвенират човешкия геном, правят изключително изненадващото откритие на ДНК-участъци, които нямат никакво предназначение. Също като части от машина без никакви функции. Не съществува причина да ги има, но те са си там. Ето защо се стига до извода, че тези участъци може да се окажат генетични маркери, доставени на Земята от достигнал до нея биологичен материал от Марс.

– Значи затова ви е кръвната проба? Да установите дали има връзка? Събеседникът ми кимна.

– Донесъл съм апаратура, която ще ми даде възможност да секвенирам, макар и само частично, генетичния код на туземна кръв, за да го сравня с човешкия. Ако тукашният геном съдържа нефункционални атавистични участъци, сходни с откритите в човешкия геном, ще разполагаме с доказателство, че хипотезата ни е вярна... земният живот се е зародил на Марс, а двете раси са генетически свързани.

Замълчах за няколко секунди. Д-р Ал-Баз не ми изглеждаше вече толкова шантав, колкото преди броени минути. Макар да звучеше толкова абстрактно, в казаното имаше здрав разум. А ако хипотезата се потвърдеше, изводите щяха да се окажат зашеметяващи: *шатаните* са първи братовчеди на земните обитатели, а не просто някаква примитивна раса, заварена от нас, като сме пристигнали на Марс.

Не че бях готов да приема подобна мисъл. Срещал съм прекалено много *шатани*, за да ми е въобще близка идеята, че е възможно да имат нещо общо с моя вид. Или поне така си мислех...

– Добре, ясно ми е с какво се занимавате. – Вдигнах чашата и отпих дълга глътка. – Но трябва да ви предупредя, че доставянето на въпросната кръвна проба хич не е лесна работа.

– Знам. Чувам, че туземците живеят доста уединено...

– Е, това е съвсем меко казано. – Оставих чашата върху масата. – Те никога не са проявявали особено желание да имат каквото и да било общо с нас. Членовете на Арес I прекарват тук близо три седмици, преди да забележат някой от тях, плюс още цял месец, докато установят по-сериозен контакт. На нас ни трябваша дълги години, докато усвоим езика им, а нещата се влошиха още повече, когато се захванахме с колонизацията. Където и да се появим, *шатаните* изчезват от околността, като отнасят до шушка имуществото си; изгарят и къщите, за да не можем да се запознаем с бита им. Оттогава са станали номади. Никакъв сток обмен и съвсем ограничени културни връзки...